

Information om byvägarna till fastighetsägare i Karlsarvet och Västanvik

Bakgrund

1972 när Leksand, Insjön och Siljansnäs slogs ihop till en kommun togs ett beslut att väghållningen för enskilda vägarna skulle vara kommunens ansvar, i stället för som tidigare byarnas samfälligheter. År 2008 gjorde kommunen ett försök att bilda vägföreningar, vilket lades ned efter stora protester från byarna. År 2016 kom nya beslut från kommunens politiker, att ansvaret för vägarna ska övergå till fastigheterna längs de enskilda vägarna. Ni har säkert läst om detta i tidningar och på nätet, men processen tar tid och här följer en sammanfattning hur det ser ut just nu. (16 juni)

Hur ser kommunens modell ut?

Kommunens pågående "genomförandeprocess", har målet att byvägarna ska finnas i en gemensamhetsanläggning och förvaltas av en samfällighetsförening. Kommunen erbjuder föreningarna att man fortsätter med viss skattefinansierad skötsel av vägarna. (Sommartid; hyvling och dammbindning, dikesslätter. Vintertid; plogning, sandning, ishyvling och sandsopning.) Väghållning, reparationer och underhållsarbeten hamnar på föreningens ansvar.

Kommunen kommer teckna avtal med de nybildade samfällighetsföreningarna om skötseln. Reglerna och avtal är omfattande och ställer krav på vägnas skick och att det finns vändplaner där sådana behövs. Avtalsperioden ser ut att bli fem år och därefter ett år i taget. (Beslutet om regler och avtal är överklagade) Om man i någon by väljer att tacka nej till lantmäteriförrättning, något som är möjligt om majoriteten av fastighetsägarna tycker det, upphör kommunen med skötsel. Just nu är förslaget att nyordningen ska gälla från den 1 juni 2025.

Hur skapas en ny samfällighetsförening och vad ska den göra?

Lantmäteriet jobbar med vägförrättningar runtom i byarna och preliminärt kommer ett startsammanträde för våra byar den 12 oktober.

En gemensamhetsanläggning bildas för vägnätet och där bestäms vilka fastigheter som ska ha andel i anläggningen. Beroende på fastighetens nytta av vägarna tilldelas den ett andelstal. Sedan ska en samfällighetsförening bildas där styrelse och stämma har uppdraget att förvalta vägnätet.

Styrelsen svarar för planering och upphandling av entreprenader, ekonomi och redovisning samt övriga frågor, t ex kontakter med kommunen. Ägarna av delägarfastigheterna betalar stämmans beslutade årsavgift.

Kostnader för fastighetsägarna

Lantmäteriet fakturerar fastighetsägarna för förrättningen. En uppskattning för Västanvik-Karlsarvet utifrån hittills genomförda förrättningar pekar mot en total kostnad på runt en million kronor. Beroende på vilket andelstal en fastighet tilldelas så blir kostnaden för en bebyggd fastighet mellan 2 500 – 4 500 kronor. Kommunen har beslutat om ett bidrag på 10kr/m väg till föreningen, skulle i vårt fall bli ca 70 000 kr. (Bidragsbeslutet är överklagat) Dessutom finns förslag på att ge bidrag till uppstart av förening och gemensamhetsanläggning med vardera 40 000 kr. Totalt kan det alltså bli bidrag med 150 000 kr men då till föreningens kassa.

Storleken på den årliga avgiften till föreningen för administration och investeringar i vägarna kan uppskattas till ca 1 000 – 2 000 kr per år, beroende på andelstalet för fastigheten. Sedan är det svårt bedöma om det finns ett större behov av investeringar första åren då vägnas skick idag oftast inte uppfyller kommunens regelverk. Kommunen säger att vägarna "på sikt" måste uppfylla regelverket. Men en uppskattning av investeringar för att nå kommunens krav är 2 000 – 4 000 kr extra per fastighet och år under de tre första åren.

Är det en bra förändring?

Beror förstås på vem som svarar på frågan, men här är de punkter som diskuteras mest:

Kommunen har ingen laglig skyldighet att tillhandahålla väghållning för enskilda vägar men kan göra det om man beslutar så. Som i Leksand. De flesta andra kommuner ger stöd i olika omfattning till vägföreningar. Fortsatt väghållning enligt 1972 års beslut kommer att kräva en skattehöjning.

Ekonomi för fastighetsägare påverkas. Första året kan det i våra byar handla om uppåt 10 000 kr i nya kostnader och därefter kanske 5 000 kr i ett par år för att på sikt landa i 1 000 - 2 000 kr per år. Jämfört med att betala väghållningen via skattsedel och fastighetsavgiften så är det en försämring för fastighetsägarens ekonomi. Om kommunen genom skatteintäkterna betalar 100 kr för en vägreparation så kommer dessa 100 kr att motsvaras av 175 kr via vägföreningen. Föreningen lägger på 25 % moms och medlemmarna betalar med skattade pengar.

Alla är överens, även kommunen, om att vägarna är eftersatta och har ett stort behov av upprustning för att möta dagens krav. Frågan är då om kommunen kan lämna ifrån sig vägarna utan att ha rustat upp till den standard man själv anger i sitt regelverk? Visserligen ligger ett förslag om en årlig vägpott på 1 million kronor som föreningarna kan söka bidrag ur, men den samlade vägskulden är långt större. Som det ser ut just nu, kommer upprustning till största del att få betalas av fastighetsägarna.

Rådigheten över marken där vägarna finns är något som kommunen menar är ett problem idag. Rådigheten blir tydlig efter att en gemensamhetsanläggning bildats.

Många av vägarna i Västanvik och Karlsarvet är i grunden samfälligheter som skapades på 1930-talet. Idag finns många fastigheter som använder vägarna men som inte är delägare i samfälligheterna. Ska den nya modellen fungera så är kommande förrättning nödvändig. Alla fastigheter som har nytta av vägarna blir då delägare i den nya gemensamhetsanläggningen.

Kommunen hävdar att förändringen ger en långsiktigt hållbar lösning. Många ställer sig frågande till om det går att rekrytera och över tid ha en kompetent styrelse på plats i samfällighetsföreningen. Kan 50 samfällighetsföreningar driva vägverksamhet effektivare än en professionell enhet på kommunen?

1972 ansåg man att det var en rättvisefråga att landsbygden precis som tätorten i Noret skulle ha en likvärdig väghållning bekostad via skattsedeln. Med förändringen spretar det. Noret, Karingberget, en väg i Sätra, vägar i Lummerhöjden samt troligen någon väg i centrala Insjön kommer fortsatt ha fullt ut skattefinansierad väghållning.

Sammanfattat

Vägfrågan innehåller många aspekter som måste vägas samman, ett uppdrag som våra politiker har i många frågor. Hur väl man lyckas i vägfrågan diskuteras och frågan lär dyka upp i den lokala valdebatten. Diskussionerna går runt om i byarna, några tar sig an utmaningen med det nya, andra ifrågasätter eller säger nej till lantmäteriförrättning och i ytterligare några byar så har förrättningarna och därmed diskussionerna inte kommit i gång än.

Vad gör vi i Västanvik och Karlsarvet?

Från Skiftes- och Byalaget har vi följt vägfrågan och försökt hitta intresserade till en arbetsgrupp för att gå igenom förutsättningarna. Just nu är det ordförandena som håller viss bevakning på vägfrågan och har en övergripande bild av skifteslagets vägsamfälligheter. Men för att bredda arbetet, fånga upp synpunkter och vara förberedda till Lantmäteriets uppstartsmöte är det nödvändigt med fler intresserade fastighetsägare. Du som är intresserad hör av dig till undertecknade. Utan arbetsgrupp så blir det Lantmäteriet och kommunen som bestämmer utan att vi försökt påverka.

Västanviks och Karlsarvets byalag, Per Eriksson, ordförande, 070-649 49 77

Samfällighetsföreningen Västanviks och Karlsarvets skifteslag, Sven Påfvelds, ordförande, 076-812 51 95